

มงคลที่ ๑๒ ปุตตสงคโท : การเลี้ยงดูบุตร

พระมหาสุพร รกขิตธมฺโม,^๕
ป.ธ.๘, พธ.บ., M.A. (Linguist.)

การเลี้ยงดูบุตร

การเลี้ยงดูบุตร จัดเป็นมงคลอันสูงสุด เพราะลูกคือตัวแทนที่จะสืบสกุลแทนพ่อแม่ต่อไป ดังนั้นพ่อแม่ทุกคนจึงปรารถนาที่ต้องการมีบุตร พระพุทธองค์จึงตรัสว่า “ความมุ่งหวังของมารดาบิดา ผู้ต้องการอยากมีบุตรไว้สืบสกุล เพราะฐานะ ๕ อย่าง กล่าวคือ^๖ บุตรที่เราเลี้ยงมาแล้วจักเลี้ยงตอบแทน, บุตรที่เลี้ยงมาแล้วจักทำกิจแทนเรา, วงศ์สกุลของเราจักดำรงอยู่ได้นาน, บุตรจักปกครองทรัพย์มรดกแทนเรา, เมื่อเราละโลกนี้ไปแล้ว บุตรจักบำเพ็ญทักษิณาทานให้ เพราะปรารถนาฐานะ ๕ ประการนี้ บิดามารดาจึงอยากได้บุตร” เพราะวันหนึ่งพ่อแม่ทุกคนจะต้องแก่และตายไปในที่สุด สิ่งที้อยากได้ของพ่อแม่ทุกคน คือ บุตรนั่นเอง เพราะการมีบุตรไว้สืบสกุล ย่อมทำให้พ่อแม่เกิดความปิติ ความปลื้มใจไว้หล่อเลี้ยงใจให้สดชื่นอยู่เสมอ

^๕ ปัจจุบัน ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์นครราชสีมา/อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) วิทยาเขตนครราชสีมา

^๖ อจ.ปญ.จก. ๒๒/๓๙/๖๐

การสงเคราะห์บุตร หมายถึง การได้เลี้ยงดูบุตร การเฝ้าทะนุถนอมกลุ่มเกลาบุตรตั้งแต่ยังเล็กจนเติบโตใหญ่ จึงเป็นความปลื้มปิติ และความยินดีนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อได้เห็นผล คือ การมีลูกหลานเป็นคนดีไว้สืบสกุลแทนตน เปรียบเหมือนต้นไม้ที่ได้รับการดูแลให้น้ำให้ปุ๋ยเสมอ ย่อมไปบำรุงลำต้นจนสมบูรณ์เมื่อถึงเวลาโตเต็มที่แล้ว ย่อมออกดอกออกผลให้แก่เจ้าของเกิดความดีใจได้ คนที่ได้รับการเลี้ยงดูจนเติบโตใหญ่เมื่อมีโอกาสย่อมตอบแทนคุณพ่อแม่ และผู้มีอุปการคุณให้มีความปิติใจได้เช่นเดียวกัน สมดังพระพุทธพจน์ที่ว่า “บัณฑิตทั้งหลาย ย่อมปรารถนาอภิชาติบุตร อนุชาติบุตร ไม่ปรารถนาอวชาติบุตรผู้ตัดสกุลบุตรเหล่านี้แล มีพร้อมอยู่ในโลก บุตรเหล่าใด เป็นอุบาสก มีศรัทธา ถึงพร้อมด้วยศีล รู้ถ้อยคำ ปราศจากความตระหนี่ บุตรเหล่านั้น ย่อมไฟโรจน์ในบริษัททั้งหลาย เหมือนพระจันทร์พ้นจากก้อนเมฆ ไฟโรจน์อยู่” ดังนั้น บุตรจึงเปรียบเหมือน ต้นไม้ ถ้าลูกมันรสไม่ดี มีแต่คนจะโค่นต้นทิ้ง ไม่มีใครคิดจะบำรุงรักษาไว้ตรงข้ามถ้าลูกมันรสดี ทั้งหวานทั้งมันเจ้าของก็อยากใส่ปุ๋ยรดน้ำพรวนดิน ทะนุถนอมให้คงต้นอยู่นานๆ ต้นไม้จะอายุยืนได้รับการบำรุงรักษาดีเพียงไร ขึ้นอยู่กับลูกของมันคนเราก็เช่นกัน ถ้าลูกทำดี คนทั้งหลายก็ชมมาถึงพ่อแม่ว่าเลี้ยงลูกดีมีความสุขกายสบายใจก็ติดตามมา เพราะลูกบุญกุศลความดีก็ไหลมาเพราะลูก แต่ถ้าลูกทำชั่วช้าเลวทรามคนทั้งหลาย ก็แข่งตำมาถึงพ่อแม่ด้วยเหมือนกัน พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงชี้ว่า สิริมงคลของคนที่เป็นพ่อแม่อยู่ที่ลูกและในทางตรงข้าม ถ้าไม่ป้องกันแก้ไขให้ดีแล้ว อัมมงคลก็จะมาจากลูกนั้นเหมือนกัน

ความหมายของบุตร

คำว่า บุตร มาจากคำว่า ปุตุต แปลว่า ลูก มีความหมาย ๒ ประการ คือ

๑. ผู้ทำสกุลให้บริสุทธิ์
๒. ผู้ทำให้หทัยของพ่อแม่ให้เอิบอิม

ประเภทของบุตร

ประเภทของบุตร แบ่งได้เป็น ๓ ชั้น ดังนี้

๑. อภิชาติบุตร คือ บุตรที่ดีมีคุณธรรมสูงกว่าบิดามารดา เป็นบุตรชั้นสูง มีความเจริญแก่วงศ์ตระกูล
๒. อนุชาติบุตร คือ บุตรที่มีคุณธรรมเสมอบิดามารดา เป็นบุตรชั้นกลาง ยังพอจะดำรงวงศ์สกุลไว้ได้
๓. อวชาติบุตร คือบุตรที่เลว มีคุณธรรมต่ำกว่าพ่อแม่ เป็นบุตรชั้นต่ำ นำความเสื่อมมาสู่วงศ์ตระกูล^๔

^๓ พ. อิติ. ๒๕/๒๕๒/๒๘๐.

^๔ พ. อิติ. ๒๕/๒๘๗/

วิธีเลี้ยงดูลูกทางโลก

๑. กระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกตนเองต้องเป็นคนดี พ่อแม่ที่ทำบุญมาดีจึงจะได้ลูกดีมาเกิดเหมือนต้นไม้พันธุ์ดีก็ย่อมมีลูกพันธุ์ดี เด็กที่เกิดในท้องแม่จะมีคุณธรรมในใจ ที่ติดตัวมาในระดับใกล้เคียงกับของพ่อแม่ในขณะที่เด็กมาเกิด ดังนั้น พ่อแม่ที่ต้องการได้ลูกดี จึงต้องชวนขววยสร้างควมดีไว้มากๆ ยิ่งพ่อแม่ได้สร้างบุญกุศลไว้มากเท่าไร ยิ่งมีโอกาสที่จะได้ลูกดีมาเกิดในตระกูลมากขึ้นนั่นเอง

๒. เลือกคนดีให้ลูกคบการเลี้ยงดูอบรมดี คือการเลี้ยงดูลูกอย่างดี คือการเลี้ยงดูลูกทั้งทางโลกและการเลี้ยงดูลูกทางธรรม พ่อแม่ควรจะเลี้ยงดูลูกให้มีพร้อมบริบูรณ์ทั้ง ๒ ทาง จึงจะทำให้ลูกเป็นคนดีได้อย่างสมบูรณ์

๓. หาหนังสือดี สื่อดีๆ ให้ลูกดู เพราะหนังสือจะเป็นเพื่อนที่ดีของลูก จะช่วยแก้ปัญหาคำถามที่ตัวเองสงสัย หรือมีสิ่งอื่นๆ ครบถ้วนอยู่แล้วก็ยากที่จะพูดกันให้เข้าใจ ต้องทำใจให้สงบ และพูดกันด้วยใจที่เป็นธรรม ด้วยเหตุด้วยผล พ่อแม่ต้องฝึกให้เป็นคนมีคุณธรรม และสอนลูกให้เป็นคนดีมีเหตุผลตั้งแต่ยังเล็ก

๔. พาลูกไปหาบัณฑิต เช่น พระภิกษุ ครูบาอาจารย์ที่ดี เพราะการหันหน้าเข้าธรรมะ เป็นอาหารใจ วิชาความรู้ เป็นเครื่องมือของใจ ตามธรรมดารา่างกายคน ถ้าขาดอาหารแล้วก็จะเสียกำลัง ใจคนก็เหมือนกัน ต้องมีธรรมะให้พอเพียง ใจที่ขาดธรรมะเหมือนร่างกายที่ขาดอาหาร ใจที่ขาดวิชาความรู้เหมือนคนที่ขาดเครื่องมือทำงาน

วิธีเลี้ยงดูลูกในทางธรรม มี ๕ ประการ คือ

๑. ป้องกันลูกออกจากความชั่ว หมายถึง ป้องกัน กีดกัน คือไม่เพียงแต่ห้าม หากต้องดำเนินการทุกวิถีทางที่จะไม่ให้ลูกตกไปสู่ความชั่ว ซึ่งประเด็นสำคัญคือ จะต้องกันลูกให้ห่างจากคนพาลเกรง อย่ายให้ลูกไปคบเพื่อนที่จะชักนำลูกไปในทางเสื่อมเสียได้

๒. ปลูกฝังลูกในทางดี หมายถึง ให้ลูกประพฤติดีมีศีลธรรม พ่อแม่ต้องพยายามเล็งเข้าใจของลูก เพราะใจเป็นตัวควบคุมการกระทำของคน ที่ว่าเลี้ยงลูกให้ดี คือทำใจของลูกให้ดีนั่นเองสิ่งของนั้นมีอยู่ ๒ ประเภท คือของกินกับของใช้ สำหรับของกินทุกคนต้องกินเหมือนกันหมด เพื่อให้ร่างกายเติบโตคงชีวิตอยู่ได้ ส่วนของใช้นั้น ต่าง คนต่างมีตามความจำเป็น เช่น ชาวนาก็ต้องมีจอบมีไถ เสมียนก็ต้องมีปากกา

๓. ให้ลูกได้รับการศึกษา หมายถึง ให้ลูกได้เล่าเรียน เพื่อให้มีความรู้สามารถช่วยตัวเองต่อไปได้พ่อแม่สมัยนี้ควรติดตามดูแลลูกอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ควรติดต่อกับทางโรงเรียนอยู่เสมอ

๔. จัดแจงให้ลูกแต่งงานกับคนดี หมายถึง พ่อแม่ต้องเป็นธุระในการแต่งงานของลูก คอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือเสมอ พ่อแม่ต้องพยายามให้ลูกได้คู่ครองที่ดี ปรึกษาหารือและตกลงกัน พ่อแม่ควรเป็นเพียงที่ปรึกษา ไม่เจ้ากี้เจ้าการจนเกินงาม ต้องให้ลูกได้แต่งงานกับคนที่เขารัก เพราะความรักเป็นมูลฐานของการสมรส หากฝ่ายลูกเลือกใครก็ต้องให้พ่อแม่เห็นชอบด้วย เพราะการทำให้ท่านสุขใจนั้นเป็นความกตัญญูกตเวทิตีของเรา

๕. มอบทรัพย์มรดกให้เมื่อถึงกาลอันสมควร เมื่อถึงเวลาควรให้จึงให้ ถ้ายังไม่ถึงเวลาอันควรให้ก็อย่าเพิ่งให้ หากลูกยังเยาว์ยังไม่รู้ค่าของทรัพย์ ก็ควรรอให้เขาเติบโตเสียก่อนจึงให้ ถ้าลูกยังประพฤติชั่ว ก็รอให้เขากลับตัวได้เสียก่อนแล้วจึงให้ การทำธุระเกี่ยวกับทรัพย์มรดกให้เสร็จสิ้น วงศ์ตระกูลก็มีความสุขสงบ

สุข ส่วนรายได้ที่พ่อแม่ไม่ทำพินัยกรรมไว้ให้เรียบร้อย ปล่อยให้ลูกๆ จัดการกันเอง ก็มักเกิดเรื่องราวฉาว
ขึ้นในวงศ์ตระกูลจนถึงกับฟ้องร้องขึ้นศาลกันก็มี พี่น้องแตกความสามัคคี ทรัพย์สินก็เสื่อมหายลง เป็นเรื่อง
ที่น่าสลดใจยิ่งนัก

การแนะนำลูกในทางธรรม ควรทำ ดังนี้

๑. พาลูกเข้าวัดเพื่อศึกษาหาความรู้ทางธรรมอยู่เสมอ
๒. ชักนำลูกให้สวดมนต์ก่อนนอนทุกคืน
๓. ชักนำให้ลูกทำบุญ เช่น ตักบาตร รักษาศีล เป็นต้น
๔. ชักนำให้ลูกปฏิบัติธรรม พัฒนาจิตด้วยการเจริญสมาธิเสมอ
๕. ถ้าลูกเป็นชายควรให้บวชศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

ฝากไว้ให้คิด

๑. รักลูกแต่อย่าโอ้อวด อย่าตามใจลูกเกินไป เพราะจะทำให้เด็กเสียนิสัย
๒. อย่าเคร่งระเบียบจนเกินไป รู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาว
๓. ให้ความอบอุ่นแก่ลูกให้เพียงพอ ไม่ว่าจะงานจะยุ่งมากเพียงไร ก็ต้องหาเวลาให้ลูกเสมอ
๔. เมื่อเห็นลูกทำผิด ควรตำหนิตันทีเพื่อจะได้แก้ไขทันที แต่ต้องใช้เหตุผลอย่าใช้อารมณ์
๕. ต้องฝึกให้ทำงานตั้งแต่ยังเล็ก อย่าปล่อยให้เด็กอยู่สบายเกินไป โตขึ้นจะช่วยตัวเองไม่ได้
๖. การเลี้ยงลูก ให้อะไรอย่างเดียวยังไม่พอ จะต้องให้ธรรมะแก่ลูกด้วย

ประโยชน์ของการเลี้ยงดูบุตร

๑. มีบุตรที่ดีไว้สืบวงศ์สกุล ย่อมรักษาวงศ์ตระกูลไว้ได้
๒. พ่อแม่ได้ความปิติ มีความภาคภูมิใจเป็นเครื่องตอบแทน
๒. ครอบครัวไม่แตกแยก จะมีความสงบ ร่มเย็น และเป็นสุข
๓. ประเทศชาติจะมีคนดีไว้ใช้ในสังคม ช่วยลดปัญหาสังคมได้
๔. เป็นต้นแบบที่ดีงาม แก่บุคคลอื่นๆ ได้